

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETE İLİŞKİN DENEYİMLERİ VE TUTUMLARI

Experiences and Attitudes of Nursing Students Regarding Domestic Violence Against Women

Özlem KARABULUTLU¹

ÖZET

Amaç: Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin deneyim ve tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırmaya 2012-2013 eğitim-öğretim yılında hemşirelik bölümü üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan, çalışmaya katılmayı kabul eden 110 öğrenci alınmıştır. Veri toplama aracı olarak kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumları ve deneyimleri içeren 34 sorudan ve 9 soruluk sosyo-demografik özellikler sorusundan oluşan anket formu kullanılmıştır.

Bulgular: Tüm öğrencilerin %23.6'sı annesi tarafından %19.1'i ise babası tarafından şiddete maruz kaldığını, %28.2'si herhangi bir sebepten dolayı başka birisine şiddet uyguladığını ifade etmektedir. Öğrencilerin %83.6'sı "Aile içi şiddet önemli bir halk sağlığı sorunudur" şeklinde görüş belirtmektedir. Öğrencilerin %31.8'i de "Kızını dövmeyen dizini döver çok gerçekçi bir atasözüdür", "Kimi durumlarda şiddet uygulamak bir çözüm yolu olabilir" ve "Erkeğin kadına şiddet uygulaması için geçerli sebepler olabilir" gibi düşüncelere sahiptir. Öğrencilerin %28.2'si kadının açık giyim tarzının tacize uğraması için bir sebep olduğunu, %24.5'i geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize uğramasının normal olduğunu, %17.3'ü kadın istemese bile eşiyile ilişkiye girmenin onun görevi olduğunu düşünmektedir.

Sonuç: Öğrencilerin önemli bir kısmının yaşamları süresince ebeveynler arasında şiddete tanık olduğu ve kendilerinin de şiddete maruz kaldıkları, kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumların (fiziksel, cinsel, ekonomik, sözel) azımsanamayacak oranda olumsuz olduğu belirlenmiştir. Üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik hala geleneksel görüşlere sahip olan öğrencilerin olması, öğrencilere temel mesleki bilginin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılık kazandırılması gereğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Aile içi şiddet, hemşirelik öğrencileri, kadına yönelik şiddet, tutum.

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the experiences and attitudes of third-year students of Atatürk University Faculty of Health Sciences Department of Nursing regarding domestic violence against women.

Methods: This is a descriptive study. 110 third-year students, who received education at the Faculty of Health Sciences in the academic year of 2012-2013 and accepted to participate in the study, were included in the study. A questionnaire form of 34 questions involving the attitudes and experiences regarding domestic violence against women and 9 questions about socio-demographic characteristics, which were used as data collection instruments.

Results: 23.6% of students stated that they were exposed to violence by their mothers and 19.1% by their fathers; and 28.2% stated that they applied violence on others due to any reason. 83.6% of students stated had opinion "Domestic violence is an important public health concern", 31.8% of students had opinions such as "Spare the rod and spoil the child is a very realistic proverb", "Violence could be a solution in some cases" and "There might be valid reasons for men to use violence against women". While 28.2% of students thought that vulgar clothing style of women was a reason for being harassed, 24.5% thought that it was normal for women staying outside until late hours to be harassed and 17.3% thought that it was the mission of women to have sexual intercourse with their husbands even if they did not want to.

Conclusion: It was determined that an important part of students has witnessed violence between their parents and has been exposed to violence in their lifetime and attitudes (physical, sexual, economic, verbal) regarding violence against women are considerably negative. The fact that there have been still students with traditional views about the social gender aspect in the university education emphasizes the necessity to raise not only basic occupational knowledge, but also awareness about gender mainstreaming and violence against women in students.

Key words: Domestic violence, nursing students, violence against women, attitude

¹ Yrd. Doç.Dr. Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulu- KARS

Yazışma Adresi:

Yrd.Doç.Dr. Özlem KARABULUTLU

Kafkas Üniversitesi Kars Sağlık Yüksekokulu, KARS

e-mail:okarabulutlu@gmail.com, Tel.:0474 2253285

Geliş tarihi/Received:26/02/2014; Kabul tarihi/Accepted: 20/05/2015

GİRİŞ

En yaygın şiddet biçimlerinden olan aile içi şiddet, çoğunlukla kapalı kapılar ardında kalmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün 2002 yılı raporuna göre şiddet en çok aile ortamında ve kadına yönelik kullanılmaktadır. Aile içi şiddet, "eşler ve aile bireyleri arasında çoğunlukla ev içerisinde yaşanan şiddet" olarak tanımlanabilir. Kadınlar, en güvende olmaları gereken evlerinde, en çok güvenmeleri gereken kişilerden, yani babaları, erkek kardeşleri, özellikle de hayatlarını paylaştıkları eşlerinden çeşitli şekillerde ve derecelerde şiddet görmektedirler (Tezcan ve ark.2009).

Kadına yönelik şiddet, tüm toplumlarda farklı düzeylerde görülen bir sosyal problem olarak nitelendirilmektedir. WHO'nun (2005) yaptığı çalışmada kadınların yaşamları boyunca birlikte yaşadıkları kişiler tarafından fiziksel (%13 ile % 61), cinsel (%6 ile %59), fiziksel, cinsel ya da her iki şiddet türünü (%15 ile %71) birlikte yaşadıkları belirtilmektedir. Türkiye'de şiddete ve kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmalar 90'lı yıllardan sonra hız kazanmış olup, üniversiteler, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından yapılan çalışmaların çoğu yerel düzeydedir (Ergin ve ark. 2005; Güler ve ark. 2005; Kocacık ve Doğan 2006; Ulutaşdemir 2002; Yaman ve Ayaz 2010). Ulusal düzeyde yapılmış çalışma sayısı ise oldukça azdır (Işık 2002; Kerestecioğlu 2004). Türkiye'de kadınların %39'u fiziksel şiddet, %15'i cinsel şiddet yaşarken, kadınların %42'sinin iki şiddet türünden en az birini yaşaması, cinsel şiddetin fiziksel şiddet ile birlikte yaşandığını göstermektedir (Tezcan ve ark. 2009). Altınay ve Arat (2008)'in çalışmasında; Türkiye'de her üç kadından birinin fiziksel şiddet gördüğü ve bu oranın batıdan doğuya önemli oranda arttığı belirlenmiştir. Çalışmalarda, kadınların şiddet olarak daha çok fiziksel ve sözel şiddeti ifade ettikleri, ekonomik ve cinsel şiddeti ise çok az oranda ifade ettikleri belirlenmiştir (Güler ve ark. 2005; Mayda ve Akkuş 2004; Ulutaşdemir 2002).

Çalışma sonuçlarına göre çocukluğunda şiddete maruz kalma veya şiddete tanık olmanın kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını iki kat artırmaktadır (Altınay ve Arat 2008; Heise and Garcia-Moreno 2002). Tüm bu sonuçlar şiddetin olmadığı bir ortamda toplumsallaşmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Şiddete maruz kalan kadınlarda; günlük yaşam aktivitelerinde yetersizlik, psikolojik sorunlar, jinekolojik yakınmalar ve bunların bir sonucu olarak madde kullanımını şiddete maruz kalmayan kadınlara oranla oldukça yüksektir (Ayrancı ve ark. 2002;

Ellsberg and et al. 2008; Noroien and Schei 2008; Özyurt ve Devenci 2010)

Koştun'un (2003) ebeler ile yaptığı çalışmada, kişisel deneyimlerin şiddete karşı tutumları etkilediği belirtilmektedir. Bozkurt ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışmada, öğrencilerin % 40.6'sının aile içinde şiddete maruz kaldığı, %36.2'sinin aile içinde şiddet uygulanmasına tanık olduğu, %19.6'sının yakın çevresinde, %23.2'sinin uygulama alanında şiddete uğrayan gebe ile karşılaştığı bulunmuştur. Davas ve arkadaşlarının (2011) tıp fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerinin % 15.2'si anne ve babaları arasında fiziksel şiddete tanık oldukları belirlenmiştir. Tunçel ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında, benzer şekilde öğrencilerin %60.1'nin çocukluk döneminde fiziksel şiddete uğradığı, %44.7'sinin anne ve baba arasında fiziksel şiddete tanık olduğu, %25.4'ünün eğitimleri sırasında en az bir kez aile içi şiddete uğramış kadın ile karşılaştığı belirtilmiştir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin %74'ü kadına şiddet uygulanmasının eşin suçu olduğunu, %6.5'i ise kadının şiddetten sorumlu olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir (Bessette and Peterson 2002). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin, %32.9'u "Şiddete uğrayan kadına, eşinin bu davranışında kendisinin suçlu olmadığı söylenmelidir", %23.6'sı "Şiddete uğramış kadına eşini kızdıracak ne yaptığının sorulması gerekir" ifadelerine katıldıkları ve %68.9'unun aile içi şiddetin aile içi özel bir sorun olmadığını düşündükleri belirlenmiştir (Tunçel ve ark. 2007).

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerinden şekillenmektedir. Bu yüzden şiddet kullanımı toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde, o davranışın şiddet olarak algılanıp tanımlanması da güç olmaktadır (Şahin ve Beyazova 2001). Hemşirelerin şiddet ve mesleki rolleri konusundaki kendi duygu, düşünce ve tutumlarını bilmesi, şiddete maruz kalan kadınlara yardım edebilmesinde son derece önemlidir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin "şiddet ile ilgili deneyimleri" ve "kadına yönelik aile içi şiddet sorunu hakkındaki" tutumlarının belirlenmesinin şiddete karşı farkındalık oluşturma ve şiddeti önleme çalışmaları için önemli olabileceği düşünülmektedir. Yeterince araştırılmamış bir alan olarak gözlemlenen hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin deneyimlerini, düşüncelerini inceleyen araştırmanın bu alandaki gereksinime katkıda bulunması beklenmektedir.

AMAÇ

Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin deneyim ve tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, Atatürk Üniversite Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin deneyim ve tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2012-2013 öğretim yılında hemşirelik bölümü üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan 120 öğrenci oluşturmaktadır. Anket formunun uygulandığı gün ve saatte devamsızlık yapan öğrenciler nedeni ile araştırmanın örneklemini 110 öğrenci oluşturmuştur.

Anket Formu: Konuyla ilgili literatür bilgilerinden yararlanılarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini, ikinci bölümde ise kadına yönelik şiddetle ilgili deneyim ve tutumlarını belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır. Kadına yönelik şiddetle ilgili deneyim ve tutumları belirlemek için hazırlanan sorular Altınay ve Arat (2007) ile Kanbay ve arkadaşlarının (2012) araştırmalarında kullanılan anket formundan yararlanılarak düzenlenen, toplumsal cinsiyet eşitliğine, ekonomik şiddete, sözel ve fiziksel şiddete yönelik tutumları belirlemeyi amaçlayan 34 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın yapılacağı kurumdan kurumsal izin alınmıştır. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilere anket doldurulmadan önce araştırmanın amacı açıklanmış, araştırmaya katılımın gönüllü olduğu belirtilerek katılımcılardan sözlü onam alınmıştır. Anket formu öğrencilere bir ders bitiminde sınıfta 30 dakika süre verilerek uygulanmıştır. Veriler SPSS 18.0 istatistik paket programında yüzdelik dağılım ve ortalamalar kullanılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Hemşirelik bölümü üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin deneyim ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmaya katılan öğrenciler 19-35 yaş aralığında olup, yaş ortalamaları 21.36±1.87 dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %79.1'inin kız, %20.9'unun erkek öğrencilerden oluştuğu, %75.5'inin il merkezinden geldiği, %38.2'sinin devlet yurdunda kaldığı, %70.9'unun çekirdek ailede yaşadığı ve %69.1'inin kardeş

sayısının üçün üzerinde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %53.6'sının annesi, %42.7'sinin babası ilköğretim eğitimidir ve %98.2'sinin annesi, %35.5'inin babası çalışmamaktadır. Öğrencilerin %90'ı konuyla ilgili daha önce seminer ya da herhangi bir ders müfredatı şeklinde eğitim almadığını, kız öğrencilerin %19.1'i tercih şansı olması halinde karşı cinsten doğmuş olmayı istediğini, kız öğrencilerin %25.5'i, erkek öğrencilerin %15.4'ü tercih şansı olması durumunda çocuklarının kız olmasını istemediğini belirtmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Şiddet Konusundaki Deneyimleri

Deneyimler	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Anne tarafından şiddete maruz kalma	31	28.2	79	71.8
Baba tarafından şiddete maruz kalma	25	22.7	85	77.3
Fiziksel şiddete maruz kalma	20	18.2	90	81.8
Duygusal şiddete maruz kalma	27	24.5	83	75.5
Cinsel şiddete maruz kalma	3	2.7	107	97.3
Herhangi birisine şiddet uygulama	31	28.2	79	71.8
Ebeveynlerin şiddetine tanık olma	32	29.1	78	70.9

Öğrencilerin % 28.2'si yaşamının herhangi bir döneminde annesi tarafından, %22.7'si babası tarafından şiddete maruz kaldığını ve %29.1'i ebeveynler arasında şiddete tanık olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin % 18.2'si (%14.5'i kız, % 3.7'si erkek) fiziksel, %24.5'i (%20'si kız, %4.5'i erkek) duygusal ve kız öğrencilerin %2.7'si cinsel şiddete maruz kaldığını, fiziksel şiddeti %95 oranında aile içinden, duygusal şiddeti %52 oranında partnerinden, cinsel şiddeti %66.7'si tanımadığı insanlardan, %33.3'ü partnerinden gördüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin %28.2'si herhangi bir sebepten dolayı başka birisine şiddet uyguladığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan kız öğrencilerin %70'i "Kadına yönelik şiddetin varlığı beni rahatsız eden bir durumdur" ve "Aile içi şiddet önemli bir halk sağlığı sorunudur" şeklinde görüş belirtmiştir. Buna karşın öğrencilerin % 31.8'i (% 21.8'i kız, % 10.0'i erkek) "Kızını dövmeyen dizini döver çok gerçekçi bir atasözüdür", "Erkeğin kadına şiddet uygulaması için geçerli sebepler olabilir" ve kız öğrencilerin %25.5'i erkek öğrencilerin %64'ü "Kimi durumlarda şiddet uygulamak bir çözüm yolu olabilir" düşüncesine sahiptir.

Ayrıca kız öğrencilerin %34.4'ü kadının bir yere gideceği zaman eşinden izin alması gerektiğini, %32.7'si kadının eve kocasından

önce gelmesi gerektiğini, %37.3'ü çocuklarının bakımının erkekten ziyade kadının görevi olduğunu düşünmektedir. Kadın erkek eşitliğine inananların oranı kız öğren-

cilerde %40.9, erkek öğrencilerde %11.8 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Tutumları (n:110)

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Tutumlar	Katılıyorum				Katılmıyorum				Fikrim yok			
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kadına yönelik şiddetin varlığı beni rahatsız eden bir durumdur	77	70.0	16	14.5	6	5.5	4	3.6	6	5.5	1	0.9
Aile içi şiddet önemli bir halk sağlığı sorunudur	77	70.0	15	13.6	4	3.6	6	5.5	6	5.5	2	1.8
Kızını dövmeleyen dizini döver çok gerçekçi bir atasözüdür	24	21.8	11	10.0	52	47.3	10	9.1	11	10.0	2	1.8
Kimi durumlarda şiddet uygulamak bir çözüm yolu olabilir	28	25.5	7	6.4	48	43.6	10	9.1	11	10.0	6	5.5
Şiddet gören kadın bu durumu başkaları ile paylaşmamalıdır	12	10.9	5	4.5	66	60.0	14	12.7	9	8.2	4	3.6
Erkeğin kadına şiddet uygulaması için geçerli sebepler olabilir	24	21.8	11	10.0	55	50.0	11	10.0	8	7.3	1	0.9
Kadın erkeğin kontrolü altında olmalıdır	24	21.8	6	5.5	55	50.0	14	12.7	8	7.3	3	2.7
Kocandır hem sever hem döver mantığına inanırım	12	10.9	6	5.5	66	60.0	11	10.0	9	8.2	6	5.5
Kadınların her türlü iş kolunda çalışmasını doğru bulmuyorum	32	29.1	7	6.4	46	41.8	15	13.6	9	8.2	1	0.9
Kadın eve kocasından önce gelmelidir	36	32.7	15	13.6	44	40.0	6	5.5	7	6.4	2	1.8
Erkekler kadınlardan daha çok eğitim görmelidir	28	25.5	8	7.3	51	46.4	15	13.6	8	7.3	---	---
Kadın bir yere gideceği zaman eşinden izin almalıdır	38	34.4	12	10.9	38	34.5	8	7.3	11	10.0	3	2.7
Çocukların bakımı erkekten ziyade kadının öncelikli görevidir	41	37.3	6	5.5	36	32.7	15	13.6	10	9.1	2	1.8
Erkeklerin ev işi yapması gerekmez	15	13.6	5	4.5	66	60.0	15	13.6	6	5.5	3	2.7
Kadın erkek eşitliğine inanırım	45	40.9	13	11.8	31	28.2	9	8.2	11	10.0	1	0.9

Tablo 3. Öğrencilerin Ekonomik Şiddete Yönelik Tutumları

Ekonomik Şiddete Yönelik Tutumlar	Katılıyorum				Katılmıyorum				Fikrim yok			
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kadınların çalışıp para kazanması gerekmez	9	8.2	7	6.4	71	64.5	15	13.6	7	6.4	1	0.9
Evi geçindirmek erkeğin görevidir	25	22.7	13	11.8	55	50.0	9	8.2	7	6.4	1	0.9
Erkek istemiyorsa kadın çalışmamalıdır	16	14.5	12	10.9	59	53.6	7	6.4	12	10.9	3	2.7
Kadın elindeki parayı istediği gibi harcayabilmelidir	40	36.4	9	8.2	40	36.4	10	9.1	7	6.4	4	3.6
Kadının eşinden fazla para kazanması doğru değildir	19	17.3	5	4.5	59	53.6	12	10.9	9	8.2	6	5.5

Öğrencilerin % 35.5'i evi geçindirmenin erkeğin görevi olduğunu, % 25.4'ü eğer erkek istemiyorsa kadının çalışmamasının gerektiğini düşünmektedir. Kız öğrencilerin % 36.4'ü kadı-

nın elindeki parayı istediği gibi harcamaması gerektiğini düşünürken % 36.4'ü de bu düşünceye katılmadıklarını belirtmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sözel ve Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumları

Sözel ve Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar	Katılıyorum				Katılmıyorum				Fikrim yok			
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kadın söz dinlemiyorsa erkeğin onu dövmesi sorunu çözebilir	11	10.0	5	4.5	70	63.6	17	15.5	6	5.5	1	0.9
Evlilik yürümüyorsa çocuk yapmak sorunu çözebilir	12	10.9	6	5.5	64	58.2	14	12.7	11	10.0	3	2.7
Kimi durumlarda kadına bir tokat atmanın sakıncası olmaz	17	15.5	6	5.5	61	55.5	15	13.6	9	8.2	2	1.8
Tartışma anında öfke nedeniyle şiddet normaldir	7	6.4	4	3.6	69	62.7	17	15.5	11	10.0	2	1.8
Alkollü bir erkeğin eşini dövmesi affedilebilir bir durumdur	8	7.3	5	4.5	68	61.8	16	14.5	11	10.0	2	1.8
Kadın söz dinlemiyorsa baskı altına alınması gerekir.	7	6.4	2	1.8	68	61.8	16	14.5	12	10.9	5	4.5
Kızlar kesinlikle ailelerinin istedikleri kişi ile evlenmelidir	13	11.8	4	3.6	59	53.6	14	12.7	15	13.6	5	4.5
Kadın erkekle tartışmamalıdır	14	12.7	2	1.8	62	56.4	14	12.7	11	10.0	7	6.4
Ufak tartışmalar evin tadı tuzudur	31	28.2	10	9.1	43	39.1	8	7.3	13	11.8	5	4.5
Kimi durumlarda kadına bağırıp çağırmak normal bir durumdur	20	18.2	5	4.5	56	50.9	15	13.6	11	10.0	3	2.7

Öğrencilerin, kadına sözel ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu “Kadın söz dinlemiyorsa erkeğin onu dövmesinin sorunu çözebilir”,

“Evlilik yürümüyorsa çocuk yapmak sorunu çözebilir”, “Kimi durumlarda kadına bir tokat atmanın bir sakıncası olmayacaktır” gibi düşüncelere katılmadıkları saptanmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsel Şiddete Yönelik Tutumları

Cinsel Şiddete Yönelik Tutumlar	Katılıyorum				Katılmıyorum				Fikrim yok			
	Kadın		Erkek		Kadın		Erkek		Kadın		Erkek	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kadının açık giyim tarzı tacize uğraması için bir sebeptir	22	20.0	9	8.2	53	48.2	10	9.1	12	10.9	4	3.6
Kadın istemese bile eşiyile ilişkiye girmek onun görevidir	11	10.0	8	7.3	64	58.2	11	10.0	12	10.9	4	3.6
Geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize uğraması normaldir	17	15.5	10	9.1	54	49.1	9	8.2	16	14.5	4	3.6
Cinsel bir saldırıya uğrayan kadının bunda kabahati vardır	11	10.0	4	3.6	61	55.5	14	12.7	15	13.6	5	4.5

Öğrencilerin %28.2’si (%20’si kız, %8.2’si erkek) kadının açık giyim tarzının tacize uğraması için bir sebep olduğunu, %24.6’sı (%15.5’i kız, %9.1’i erkek) geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize uğramasının normal olduğunu, kız öğrencilerin %10’u kadın istemese bile eşiyile ilişkiye girmenin onun görevi olduğunu ve cinsel bir saldırıya uğrayan kadının bunda kabahati olduğunu düşünmektedir.

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin deneyim ve tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin deneyim ve tutumları ile ilgili veriler literature doğrultusunda tartışılmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğrencilerin %28.2’sinin annesi tarafından şiddete maruz kaldığı ve %29.1’inin ebeveyn-

lerin şiddetine tanık olduğu saptanmıştır. Buna rağmen öğrencilerin %28.2’si herhangi bir sebepten dolayı başka birisine şiddet uyguladığını belirtmiştir (Tablo 1). Bu bulgular şiddete uğrayan birinin şiddete eğilimli olduğu sonucunu düşündürmektedir.

Kanbay ve arkadaşları (2012) öğrencilerin % 44.1’i ebeveynlerinden şiddet gördüğünü ve %57.6’sı başka birine şiddet uyguladığını belirtmiştir. Yiğitalp ve arkadaşları (2007) kız öğrencilerin %6.2’si erkeklerin %7.9’u son 15 gün içinde fiziksel şiddete maruz kaldıklarını, kız öğrenciler fiziksel şiddetin anne, baba, arkadaş, öğretmeni tarafından yapıldığını, erkek öğrenciler ise ek olarak çalıştıkları işyerlerinde de fiziksel şiddet uyguladığını bildirmişlerdir. Duygusal şiddete maruz kalma oranı hem kız öğrencilerde (%23.7) hem de erkek öğrencilerde (%20.5) diğer şiddet türlerine göre yüksek bulunmuştur. Gü-

ler ve arkadaşları (2005) kadınların % 40.7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığını, bunların % 91'inin kadının eşi, % 22.7'sinin eşin yakınları, %19.7'sinin ise kendi yakınları tarafından gerçekleştirildiği bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada evli kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri veya birlikte oldukları kişi ya da kişiler tarafından, %39'unun fiziksel şiddete, %15'inin cinsel şiddete, %42'sinin fiziksel veya cinsel şiddete, %44'ünün duygusal şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Tezcan ve ark.2009). Güler ve arkadaşları (2002) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da çocuklara şiddet uygulayanların daha çok anneler olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, çocukluk döneminde aile içinde şiddete maruz kalma, şiddet uygulama veya tanık olma gibi şiddete ilişkin yaşantıların oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Şiddet döngüsü olarak adlandırılan bu olgunun kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını arttırdığı düşünülmektedir (Altınay ve Arat 2008; Medaric 2011). Bu nedenle, bu sonuçlar katılımcı gençlerin ileriki yıllarda şiddetle karşılaşma veya şiddet uygulama olasılığının ipuçları olarak değerlendirilebilir.

Çalışma bulguları; öğrencilerin yarısına yakınının toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu göstermektedir (Tablo 2). Bunun nedeninin şiddet kültürünün ve tutumlarının kültürel aktarım ile nesilden nesile aktarılması olduğu düşünülmektedir. Aile içi şiddet araştırması sonuçlarına göre ülke genelinde kadınların %32'si erkeklerin ev işi yapmalarına gerek olmadığı, %47'si erkeğin kadından sorumlu olduğu şeklinde olumsuz tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (Tezcan ve ark.2009). Tüm dünya nüfusunu temel alan 48 çalışmanın verilerine göre eşleri ya da partnerleri tarafından şiddete uğrayan kadınların oranı %10-69 arasındadır (Krug and et al. 2002). Ülkemizde yapılan çalışmalarda da her üç kadından birinin yaşamında eşinden en az bir kez fiziksel şiddet gördüğü saptanmıştır (Altınay ve Arat 2007). Kanbay ve arkadaşlarının (2012) katılımcıların %64.9'unun kadın erkek eşitliğine inandıklarını ve % 95.1'i aile içi şiddetin önemli bir halk sağlığı sorunu olduğunu belirtirken %66.5'i kadın bir yere gideceği zaman eşinden izin almalıdır, %61.2'si çocukların bakımının erkekten ziyade kadının öncelikli görevi olduğunu, %36.7'si kimi zaman şiddet uygulamanın bir çözüm yolu olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Bu bulgular çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %34.5'i (%22.7'si kız, %11.8'i erkek) evi geçindirmenin erkeğin görevi olduğunu, %25.4'ü (% 14.5'i kız, %10.9'u erkek) eğer erkek istemiyorsa kadının çalışmaması gerektiğini dü-

şünmektedir. Ayrıca kız öğrencilerin %36.4'ü kadının elindeki parayı istediği gibi harcamaması gerektiğini düşünürken %36.4'ü de bu düşünceye katılmadıklarını belirtmektedir (Tablo 3). Benzer şekilde Kanbay ve arkadaşları (2012) öğrencilerin %38.4'ünün evi geçindirmenin erkeğin görevi olduğunu, % 33.5'inin eğer erkek istemiyorsa kadının çalışmaması gerektiğini, %48.6'sının kadının elindeki parayı istediği gibi harcamaması gerektiğini, %18.8'inin kadının eşinden fazla para kazanmasının doğru olmadığını düşündüklerini saptanmıştır. Bu bulgular kadınların ekonomik alanda da şiddete yönelik olumsuz tutumlara maruz kaldığını göstermektedir. Ülkemizde iş gücüne katılım oranları 2004 yılında erkeklerde %73.8 iken kadınlarda sadece %26.2'dir ve kadınların istihdam alanları arasında tarım % 82.5 ile önemli bir yer tutmaktadır (TUSİAD-KAGİDER 2008). Yapılan bir araştırmada aile içi şiddeti arttıran faktörlerin başında ekonomik yetersizliklerin geldiği bildirilmiştir (Güler ve ark. 2005). Bu bakımdan kadının ev ekonomisine katkıda bulunması hem kadının güçlenmesi açısından hem de aile içi şiddetin azaltılması açısından önemli görülmektedir.

Öğrencilerin %14.5'i kadın söz dinlemiyorsa erkeğin onu dövmesinin sorunu çözebileceğini, %16.4'ü evlilik yürümüyorsa çocuk yapmanın sorunu çözebileceğini, %20.9' u kimi durumlarda kadına bir tokat atmanın bir sakıncası olmayacağını, %37.3'ü ufk tartışmaların evin tadı tuzu olduğunu, % 22.7'si kimi durumlarda kadına bağırıp çağırmanın normal olduğunu, %15.5'i kızların kesinlikle ailelerinin istedikleri kişi ile evlenmesini ve %14.5'i kadının erkekle tartışmaması gerektiğini belirtmiştir (Tablo 4). Çalışma bulguları; öğrencilerin yarısına yakınının kadına yönelik sözel ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde Kanbay ve arkadaşları (2012) öğrencilerin %7.3'ü kadın söz dinlemiyorsa erkeğin onu dövmesinin sorunu çözebileceğini ve %25.3'ü kimi durumlarda kadına bağırıp çağırmanın normal olduğunu belirtmiştir. Yaman Efe ve Ayaz (2010) kadınların %28.6'sı şiddetin nedeninin erkeklerin sözünü dinlememek olduğunu belirlemişlerdir. Bu sonuç toplum olarak sorunların çözümünde şiddetin bir çözüm aracı olarak kullanılmasının normal karşılandığını göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Öğrencilerin %28.2'si (%20'si kız, %8.2'si erkek) kadının açık giyim tarzının tacize uğraması için bir sebep olduğunu, %24.6'sı (%15.5'i kız, %9.1'i erkek) geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize uğramasının normal olduğunu, kız öğrencilerin %10'u kadın istemese bile eşyle ilişkiye girmenin o-

nun görevi olduğunu ve cinsel bir saldırıya uğrayan kadının bunda kabahati olduğunu düşünmektedir (Tablo 5). Aile içi şiddet araştırmasına göre kadınların %30'u kadınların cinselliği reddedemeyeceğini belirtmektedir (KSGM 2009). Yine başka bir çalışmada kadınların cinsel şiddeti şiddet olarak görmedikleri ve bunu belirtmedikleri ifade edilmektedir (Güler ve ark. 2005). Kanbay ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında; öğrencilerin %51.8'i kadının açık giyim tarzının tacize uğraması için bir sebep olduğunu ve %13.1'i kadın istemese bile eşyle ilişkiye girmenin onun görevi olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmanın örneklemini üniversite üçüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin oluşturması ve ayrıca %79.1'inin kız öğrencilerden oluşmasına rağmen örneklemin azımsanamayacak bölümünün kadının açık giyim tarzının tacize uğraması için bir sebep olduğunu, geç saatlerde dışarıda olan bir kadının tacize uğramasının normal olduğunu belirtmesi kadına yönelik cinsel şiddetin değerlendirilmesi ve toplumsal cinsiyete ilişkin bakış açılarını ortaya koyması açısından üzücü ve düşündürücü bir bulgudur.

SONUÇ

Bu çalışmanın bulgularına göre; öğrencilerin önemli bir kısmının yaşamları süresince ebeveynler arasında şiddete tanık olduğu ve kendilerinin de şiddete maruz kaldıkları, öğrenciler tarafından kadına yönelik şiddetin önemli bir halk sağlığı sorunu olarak görüldüğü, kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumların azımsanamayacak oranda olumsuz olduğu belirlenmiştir. Üniversite eğitiminde toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik hala geleneksel görüşlere sahip olan öğrencilerin olması, aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversite eğitiminin bu hedefini tam anlamıyla gerçekleştirmediğini ve öğrencilere temel mesleki bilginin yanısıra toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılık kazandırılması gerektiğini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Altınay AG, Arat Y (2007) Özet. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Birinci Baskı, İstanbul: Metis yayıncılık 195-196.
- Altınay AG, Arat Y (2008) Türkiye'de kadına yönelik şiddet. 2. Baskı, Punto Baskı Çözümler. İstanbul.
- Ayrancı Ü, Günay Y, Ünlüoğlu İ (2002) Hamilelikte aile içi eş şiddeti: Birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3(2): 75-87.
- Bozkurt ÖD, Daşkan Z, Kavlak O ve ark. (2013) Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusundaki bilgi, görüş ve mesleki

- tutumlarının belirlenmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(2): 99-107.
- Bessette HD, Peterson SS (2002) Attitudes of adult nurse practitioner students toward women experiencing domestic violence. J Nurs Educ 1, 227-30.
- Davas Aksan HA, Ergin I, Hassoy H ve ark. (2011) Müfredata eklenen bir dersin ikinci sınıf tıp öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi ve tutumlarına etkilerinin değerlendirilmesi. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 9(3):144-156.
- Ellsberg M, Jansen HA, Watts CH et al. (2008) Intimate partner violence and women's physical and mental health in the WHO multi-country study on women's health and domestic violence: an observational study, Lancet, 5;371 (9619): 1165-1172.
- Ergin N, Bayram N, Alper Z ve ark. (2005) Domestic violence: a tragedy behind the doors. Women Health, 42 (2): 35-51.
- Güler N, Uzun S, Boztaş Z ve ark. (2002) Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal/fiziksel istismar-ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, 24 (3): 128-134.
- Güler N, Tel H, Özkan-Tuncay F (2005) Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, 27 (2): 51-56.
- Heise L, Garcia-Moreno C (2002) Violence by intimate partners. EG Krug, LL Dahlberg, JA Mercy, AB Zwi ve R Lozano (Ed.) World Report on Violence and Health, İçinde WHO, 87-113.
- Işık SN (2002) 1990'larda kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele hareketi içinde oluşmuş bazı gözlem ve düşünceler. A. Bora ve A. Günal (Ed.) 1990'larda Türkiye'de feminizm İçinde. İletişim Yayınları.41-72. İstanbul.
- Kanbay Y, Işık E, Yavuzaslan M ve ark. (2012) Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi; 1(2): 107-119.
- Kerestecioğlu İ (2004) Türkiye'de kadının toplumsal konumu: kazanımlar ve sorunlar. F. Berktaş (Ed.) Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde kadının konumu: kazanımlar, sorunlar, umutlar, İçinde. 35-54. İstanbul: KADER Yayınları.
- Kocacık F, Doğan O (2006) Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. Croatian Medical Journal, 47 (5): 742-749.
- Koştü N (2003) Ebelerin Aile İçinde Kadına Uygulanan Şiddete ve Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA et al. (2002)

- World report on violence and health. Lancet, 5; 360(9339): 1083-1088.
- Mayda SŞ, Akkuş D (2004) Domestic violence against 116 Turkish housewives: a field study. Women Health, 40 (3): 95-108.
- Medaric Z (2011) Domestic violence against women in Slovenia: a public problem? Revija za Socijalnu Politiku (Croatian Journal of Social Policy), 18 (1): 25-45.
- Noroiien AI, Schei B (2008) Partner violence and health: Result from the first national study on violence against women in Norway. Scandinavian Journal of Public Health, 36(2): 161- 168.
- Özyurt BC, Deveci A (2010) Manisa’da kırsal bir bölgedeki 15-49 yaş evli kadınlarda depresif belirti yaygınlığı ve aile içi şiddetle ilişkisi. Türk Psikiyatri Dergisi, 21(1):1-7.
- Şahin F, Beyazova U (2001) Çocuğun şiddetten korunma hakkı. Milli Eğitim Dergisi, s.151
- Tezcan S, Yavuz S, Tunçkanat H (2009) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Sağlık Sonuçları. “TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KGSM): Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Bölüm 5” kitabında s.71-82, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara.
- Tunçel EK, Dünder C, Peşken Y (2007) Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. Genel Tıp Dergisi, 17(2):105-110.
- TUSİAD-KAGİDER (2008) Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri. Graphis Matbaa, İstanbul.
- Ulutaşdemir M (2002) Kadına yönelik şiddet. Sağlık ve Toplum, 12 (4):15-20.
- Yaman Efe Ş, Ayaz S (2010) Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların şiddete bakışı. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 11(1): 23-29.
- Yığıtalp G, Ertem M, Özkaynak V (2007) Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6 (2): 131-136
- WHO (2002) World Report on Violence and Health.<http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf> (erişim: 05.02.2012)
- WHO (World Health Organization)(2005) WHO Multi-Country Study on Women’s Health and Domestic Violence against Women, Initial Result on Prevalance, Health Outcomes Women’s Responses, Genova.
http://whqlibdoc.who.int/publications/2005/924159358X_eng.pdf?ua=1 (erişim: 05.02.2012).